

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. An, quæ, & qualis, potentia loco motiua seu operatiua ad extra sit in Angelo, an ab intellectu & voluntate distincta anetia[m] actiua in distans, & miraculoru[m] operatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DV BIVM I.

An, qua, & qualis potentia loco motiua, seu operatiua ad extra, sit in Angelo; an ab intellectu & voluntate distincta; an etiam actiua in distans; & miraculorum operatiua.

S. Thom. 1. p. q. 110. a. 1. 3. & 4.

2 **P**ostquam de duabus Angelorum potentijs operatiuis ad intra, de intellectu nimirum & voluntate actum est, sequitur vt de eorundem potentia operatiua ad extra (qualis imprimis est vis naturalis, alia à se distincta loco mouendi) agamus; & quidem hoc ordine, vt primum rationem & vim huius potentia generatim & secundum se, hoc presenti dubio; deinde in specie, aliquot dubijs subsequenter, actus & obiecta eius particulatim explicemus; accommodando doctrinam, vt vtilior sit, sigillatim ad ea, quae daemones per sagas & maleficas acitare videntur. Etiametsi quidem sanctus Thomas hac de re non agat, in ipsa tractatione de Angelis; nihilominus tamen postea agens de gubernatione DEI, simul etiam aliquot quaestionibus exquirat, qua ratione diuina Prouidentia mundum gubernet per Angelos; quae proinde ad hanc materiam pertinent. Speciatim verò quod ad praesens dubium attinet, spectat huc quaestio sancti Thomae 110. vbi agit de naturali potentia Angeli, tam ad corpora transmutanda, quam ad mouenda localiter. De qua re sequentes assertiones statuimus.

3 **A**ssertio I. Est in Angelis potentia quaedam naturalis operatiua ad extra, qua saltem corpora localiter mouere possunt. Ita sanctus Thomas citat. quaest. 110. art. 3. & communis omnium Doctorum; post Aristotelem libro 12. Metaph. tex. 44. aliosque Philosophos, qui docent re ipsa caelos moueri ab intelligentijs, siue substantijs spiritualibus.

Nec dissentit Guilielmus Parisiensis, licet à Deltio libro secundo Disquisit. Mag. in diuersum citatus. Etenim Tract. de vniuerso part. 2. secundae partis cap. 71. expresse ait: *Cum ex narrationibus historicis, atque Prophetis manifestum sit, huiusmodi substantias & ciuitates subuertisse, & alia non pauca similia fecisse, manifestum est, eas virtutem huiusmodi habuisse. Si vero quis dixerit, quia huiusmodi perfectio, non fuit innata, siue naturalis, sed potius de nouo data, cum ad huiusmodi faciendam creator illas misit; dico, quia hoc vane dicitur: eodem quippe modo dicere posset, & de virtute intellectiua. Idem docet cap. 70. Nec obstat, quod vtroque loco docet, Angelos solum mouere corpora imperando; non enim negat mouere efficaciter per seiplos, ita vt vis effectiua motus sit in Angelis; sed solum docet, eam vim effectiuam aliam non esse, quam imperium*

voluntatis, absque alia potentia exequente realiter distincta, de qua re inferius.

4 **P**robatur assertio passim ex scriptura, praesertim ex Danielis cap. 14. v. 35. vbi de Propheta Habacuc in Iudaea constituto dicitur: *Et apprehendit eum Angelus Domini in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babilone supra lacum in impetu spiritus sui.* Et mox v. 38. *Porro Angelus Domini restituit Habacuc confesum in loco suo.* Et Matth. 4. v. 5. de Christo dicitur: *Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi etc.* Et v. 8. *Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, etc.* Ex quibus locis certissimum est, vim motiuam ad extra naturaliter conuenire Angelis, tum bonis, tum malis.

5 **N**eque enim dici potest, vim hanc mouendi solum miraculose fuisse communicatam his Angelis, tum ob dictam causam, ex Parisensi, tum quia DEVS ea ratione conuenientius per se ipsum mouisset absque Angelo; tum quia illud, *In impetu spiritus sui*, manifeste vim naturalem significat. Denique cum diabolus peruersa voluntate Christum detulerit, non est dicendum, voluisse Deum per miraculum ipsi eam vim communicare, cooperando quasi speciali influxu ad malum.

6 **I**dem patet pluribus alijs exemplis eorum Angelorum, qui ad homines formavibili missi sunt; vt in Angelis, qui apparuerunt Abraham Genes. 18. & Loth Genes. 19. item in Raphaelē, qui comitatus est Tobiam cap. 5. & Gabriele qui ad Virginem missus Luc. 1. & Angelis qui ministrarunt Christo, Matth. 4. Idem docent SS. Patres, imprimis Augustinus lib. 3. de Trinit. cap. 8. & 9.

7 **R**atio S. Thomae est. Quia vt dicit Dionysius cap. 7. diuin. nom. *Diuina sapientia coniungit fines primorum principijs secundarum.* Ex quo patet; quod *natura inferior* (vti est corporea) *in sui supremo attingitur à natura superiori*, nimirum spirituali; in corporibus autem motus localis ex suo genere est supremus & perfectissimus omnium; Ergo necesse est, vt Angeli saltem motum localem in corporibus efficere possint. Minor probatur, tum ex Aristotele 8. Physic. tex. 57. Tum quia motus localis inter omnes minimè corruptiuus est, nec mutatione corruptiua quicquā in mobili intrinsecū ponit, aut destruit: His accedit, quod Angeli naturaliter seiplos; & animae corpus sibi vnitum, eoque mediante corpora caetera possunt mouere: quid nō ergo etiam Angeli, cum sint substantiae viuente & spirituales multo perfectiores, quam animae, corpora mouere possint?

8 **A**ssertio II. Potentia haec loco motiua, seu operatiua ad extra, non est re ipsa distincta à potentia naturali Angeli, qua se ipsum mouet. Hanc assertionem supponunt doctores citandi pro, & contra assertionem sequentem, & expresse tradit Suarez hic libro 3. cap. 29. numero 4. Ratio est. Tum quia idem est vtroque terminus formalis; nempe vbi locale. Tum quia etiam in anima, eadem est potentia locomotiua, qua suum corpus, & alia extra se constituta mouet. Tum quia Angelus, non mo-

uet alia à se diuersa, saltem ad locum plane diuersum, nisi vel seipsum simul mouendo, vel imprimendo impetum, ab eadem naturali potentia motiua profectum: sicut etiam homo pariter eadem potentia loco motiua tum deferendo, tum imprimendo impetum alia extra se posita, mouet; quando nimirum pilam vel manugestans circumfert, vel impresso impetu proicit.

9 Assertio III. Potentia hæc locomotiua, à substantia Angeli non minus re differt, quam intellectus & voluntas: à quibus tamen ipsis etiam re differre probabilius videtur. Prior pars est communis Doctorum, nec est vlla specialis de hac re controuersia. Probatio sumitur à paritate rationis, præsertim quia maior ratio est, cur potentia ad operationes transeuntes re distinguatur à substantia agentis naturalis, quam ad operationes immanentes.

10 Secunda pars assertionis est controuersa inter Doctores: Eam enim quidem tradunt ac tuerentur Henricus quodlib. 13. quæst. 6. Aureolus in 2. distinct. 8. quæst. vn. art. 3. Godfredus (apud Capreolum infra) quodlib. 1. quæst. 4. Mayron in 1. distinct. 43. quæst. 5. Caietanus q. 54. artic. 5. Suarez Metaph. disp. 35. sect. 2. num. 21. & hic lib. 4. cap. 29. à num. 4. Conimbricenses lib. 2. de cœl. cap. 5. quæst. 6. & fauet sanctus Thomas tum ijs locis, quibus indicat potentiam executiuam in Deo ratione distingui ab intellectu & voluntate eiusdem, vt dictum supra disp. 2. quæst. 11. dub. 2. tum alijs locis, quibus sentit, actus immanentes non esse operatiuos ad extra, vt quodlib. 9. art. 10. ad 2. & q. 6. de potent. art. 7. ad 12.

11 Contrarium verò docent Guilielmus Parisensis loc. cit. assert. 1. Heruæus in 2. distinct. 14. quæst. 1. artic. 4. Durandus in 2. dist. 2. quæst. 5. Argentina distinct. 8. quæst. 1. artic. 1. Bassolis distinct. 14. quæst. 1. Capreolus in 2. distinct. 7. quæst. 2. Soncinnas 12. Metaph. quæst. 35. Vasquez disp. 288. numero 10. Delrius lib. 2. Disquisit. Mag. quæst. 16. & magis inclinatur Molina, quæst. 54. artic. 5. & sentit ipsemet S. Thomas quæst. 16. de malo artic. 1. ad 14. & quodlib. 2. art. 2. & opusc. 11. art. 3. & 13. vbi docet, Angelum mouere corpus solo imperio voluntatis, & fauet idem hic q. 54. art. 5. & quæst. 79. artic. 1. ad 3. vbi docet, ex viribus animæ non posse Angelis competere, nisi intellectum, & voluntatem. Omitto alios in vtramque partem citatos supra disp. 2. q. 11. dub. 2. circa eam quæstionem, An potentia executiua in Deo ratione distinguatur ab intellectu & voluntate.

12 Probatur tamen nostra sententia I. Quia potentia naturales distinguuntur penes operationes & obiecta: atqui actus & obiecta potentia huius locomotiua, plane diuersa sunt, ab obiecto & actibus intellectus & voluntatis: Ergo, &c. Nec obstat, quod actus illi dicuntur subordinati; vt actus imperans & imperatus; nam etiam in brutis sunt hac ratione subordinati; in quibus tamen vtique potentia locomotiua distinguitur ab appetitu. In homine etiam sensus exterior subordinatur interiori; & vterque intellectui: &

tamen inter se differunt. II. Actus immanens non est per se operatiuus ad extra, vt docet Aristoteles 9. Metaph. cap. 9. & 1. Eth. c. 7. & consentit S. Thomas locis supra citatis: Ergo motus localis ad extra non proficiscitur per se & immediate ab actu intellectus aut voluntatis: ac proinde nec ab intellectu & voluntate; cum hæc potentia nihil agunt nisi intelligendo, aut volendo. III. In anima nostra, etiam separata, datur potentia motiua qua saltem seipsam moueat, distincta re ipsa ab intellectu & voluntate, ex communi: quid nitergo etiam in Angelis? IV. Potest in Angelo non minus, quam in homine, voluntas efficax motus post horam efficiendi, esse; ita vt motus non continuo subsequatur voluntatem efficacem motus: Ergo ab hac immediate non prouenit.

Omitto quod opposita sententia explicare vix potest, quamnam sit ratio & subordinatio inter intellectum & voluntatem ad motum efficiendum; nec sanctus Thomas eodem modo de hac re loquitur, vt videre est apud Suarez citat. cap. 29. Omitto etiam, quod supra citata disput. 2. quæst. 11. dub. 2. docuimus, has potentias in DEO ratione distinguuntur, in creaturis distinguuntur re ipsa; cum ab hac distinctione reali sumatur distinctio rationis inter attributa diuina, vt suo loco dictum.

Rationes verò in oppositum satis ibidem dissoluimus: vbi etiam de sensu ac mente S. Thomæ non nihil actum. Sane quod loco supra citato docet in Angelis solum esse potentiam intellectus & voluntatis, commode cum Caietano de potentijs operatiuis ad intra intelligi & explicari potest. Sed quia ad distinctionem rationis inter potentiam executiuam Dei, eiusque intellectum & voluntatem, sufficit distinctio realis earundem potentiarum in homine, etiam si in Angelo non esset, ideo nihil opus est de mente S. Thomæ, quod ad Angelos attinet, fusius disputare: quando nihilominus iuxta eundem in Deo ratione distingui debent, vt ibidem ostendimus.

13 Assertio I V. Angelus non potest agere in distans, adeoque nec immediate mouere corpus, nisi cui secundum substantiam suam præsens est. Ita habet communis Doctorum sententia, & speciatim tradit sanctus Thomas hic quæst. 52. artic. 1. & quodlib. 6. articulo 2. ad 1. & quodlib. 9. à 10. ad 2. Caietanus & omnes Thomistæ cit. a. 1. ceterique Scholastici communiter in 1. distinctione 37. & in 2. dist. 2. & 3. in quibus etiam Scotus in 2. distinctione 2. q. 5. & 6. nec dissentit Durandus in 1. distinctione 37. part. 2. quæst. 1. & in 2. dist. 8. quæst. 3. & sequuntur Vasquez disp. 189. cap. 3. Conimbricenses 7. Physic. cap. 2. q. 1. Suarez Metaph. disput. 18. sect. 8. & hic lib. 4. cap. 30. num. 5. & 6. vbi tamen non satis constanter loquitur; maxime propter eam, quam de locutione Angeli amplexus est sententiam quæst. præced. dub. 3. relatum & refutaram.

14 Quanquam non desunt plures, tam veteres, quam recentiores Theologi, qui docent, Angelum posse immediate operari, vbi non est

præfens secundum suam substantiam, adeoque in distans. Ita Harneus tract. de motu Angeli q. 1. ad 3. & in 1. d. 37. q. 1. Ockam ibidem. Gabriel ibidem a. 3. dub. 1. qui ita fere etiam de agentibus corporeis sentiunt. Et fauent Magister in 2. distinct. 8. cap. vlt. & Scotus in 1. distinct. 37. quæst. 1. & sequuntur non pauci recentiores teste Vasquez lococitat. cap. 1. speciatim Albertinus tom. 1. Princip. 1. coroll. 16. num. 10. post Auicennam & Aphrodisensem.

15 Sed probatur assertio primùm auctoritate. Ita enim generalim de naturalibus agentibus docet Aristoteles 7. Physic. cap. 2. & speciatim de Intelligentia cœlum mouente lib. 2. de cœlo cap. 2. Idem docet Damascenus lib. 1. de fid. cap. 17. vbi de Angelo ait: *Nec alibi est; verum intellectualem in modum illic circumscribitur, vbi operatur.*

16 Secundo probatur ratione. I. Quia alias nulla ratio esset, cur non posset operari Angelus in quouis loco remotissimo: Si enim distantia passi actioni agentis nil obest, nec opus est per medium transmittere actionem, aut vim actiuam; nihil obstat etiam, quantumvis magna distantia eiusdem agentis actioni: hoc vero nec aduersarij facile concesserint II. Quia sic etiam Angelus assumere posset corpus, etiam si ei præfens non esset; id vero non satis consonum est, tum apparitionibus Angelorum in assumpto corpore; tum communi sensui Ecclesiæ, quoad energumenos seu obsessos à diabolo, aduersus quem preces Ecclesiæ & exorcismi velut præsentem adhibentur. III. Quia vniuersali inductione, & experimento satis constat, res cæteras naturales & corporeas non posse operari in distans, sine actione, aut vi actiua transfusa per medium; quicquid authores oppositæ sententiæ in contrarium dixerint: nec apta ratio assignari potest diuersitatis in Angelis. IV. Quia ex opposita sententiæ non esset causa, cur Angeli substantialiter mitterentur de cœlo in terras, siue ad custodiam hominum, siue ad punitionem, siue ad alia peragenda aut denuncianda. V. Opposita sententiæ ianuam aperit superstitionibus, & superstitionis medijs ad varij generis effectus procurandos; V. G. per vñctionem vulnerariam, & similia.

17 Nec obstat, quod Angeli voluntate agunt etiam in exteriora: voluntas autem ad suam actionem non requirit præsentiam obiecti. Primo enim ex nostra sententiæ Angeli immediate ad extra non agunt voluntate, sed potentia executiua realiter distincta, vt dictum. Deinde etiam si voluntate immediate agerent ad extra, nihilominus tamen argumentum ab obiecto ad effectum nullius esset momenti: quia cum obiectum tantum moueat voluntatem in quantum cognitum est, nihil obstat eius localis & realis distantia volitioni; at vero in subiectum passum ipsumque effectum debet agens naturale realiter influere; cum quo proinde debet realiter coniunctum esse, siue per se, siue per virtutem aut actionem à se transmissam: quod proinde etiam de voluntate & intellectu dicendum, si imme-

diatè ad extra operarentur. Quod notauit etiam S. Thomas quodlib. 9. art. 10. ad 2. vbi ait, *quod licet Angelus moueat per imperium, nihilominus imperium hic non dicitur sine virtute actiua, quam oportet aliquo modo contingere corpus motum.*

18 Assertio V. Angeli virtute naturali non possunt facere vera miracula. Ita S. Thomas q. 110. a. 4. & q. 114. a. 4. & 3. cont. gent. cap. 102. & 103. Caietanus, Ferrariensis, commentatores ibidem, Alensis 2. part. q. 42. & 43. Bonauentura, & alij Scholastici communiter in 2. distinct. 7. quos sequitur Gregorius de Valentia disputat. 8. quæst. 5. pun. 2. & Suarez hic lib. 4. cap. 39. Ratio S. Thomæ, eaque optima est. Quia de ratione veri miraculi, & quod simpliciter tale sit, est, vt sit præter ordinem totius naturæ creatæ; Angelus autem virtute propria & naturali non potest facere aliqd præter totum ordinem naturæ creatæ; hoc ipso quod propria etiam eius virtus creatæ est: Ergo, &c. Minor patet. Maior probatur. Quia ad miraculum non sufficit, vt aliquid fiat, præter ordinem naturæ alicuius particularis; sic enim ille, qui projicit lapidem fursum, miraculum faceret; cum hoc sit præter ordinem naturæ lapidis.

Idem confirmatur ex ipsa notione nominis miraculi, iuxta S. Thomam quæst. 105. artic. 7. Miraculum enim dicitur, quasi admiratione plenum: quod per se & absolute non conuenit, nisi illi, quod habet causam simpliciter, & omnibus occultam, vt est DEVS. Cætera vero quæ habent causam naturalem, licet nobis incognitam, non sunt per se occulta, vel admiratione plena: sed solum per accidens, ratione ignorantie nostræ; cum alioqui causa naturaliter sit cognoscibilis; quæ cognita, cessat admiratio.

19 Ex quibus colligitur, solum Deum virtute propria & naturali facere posse vera miracula; siue actiones ipsæ tales sint, quæ secundum se etiam & ex suo genere, à nulla re creatæ naturaliter fieri possint, vt est resuscitatio mortui; siue ex parte modi ita fiant, vt eo modo naturaliter à nullo agente creato fieri possint; vt est sanatio subita ægri, sine applicatione causæ secundæ, etiam si morbus ille ex suo genere non fuerit incurabilis, &c. Atque hanc doctrinam tradunt etiam scriptura & SS. Patres. Psal. 71. vers. 18. *Benedictus Dominus DEVS Israel, qui facit mirabilia solus.* Psal. 76. v. 15. *Quis Deus magnus, sicut Deus noster? Tu es DEVS, qui facis mirabilia.* Psal. 135. v. 4. *Qui facit mirabilia magna solus.* De qua re plura, Basilii Theodoretus, Chryostomus, Augustinus in eadem psalmodum loca, & rursum Augustinus epist. 3. ad Volusianum. Interim non negandum, fieri posse quædam ab Angelis mirabilia, quorum causa & ratio cum nobis occulta sit, dici possunt, *miracula quoad nos, & secundum quid*, vt notauit

idem S. Thomas cit. q. 110. a.

4. ad 2.